

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до організації самостійної роботи, проведення практичних занять
та виконання контрольних робіт
із навчальної дисципліни

«ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО»

*(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної
форм навчання всіх спеціальностей)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2024

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи, проведення практичних занять та виконання контрольних робіт із навчальної дисципліни «Господарське право» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання всіх спеціальностей) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. А. М. Бровдій. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. – 32 с.

Укладач канд. юрид. наук, доц. А. М. Бровдій

Рецензент

А. В. Домбровська, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри патентознавства та основ правозастосовної діяльності Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою патентознавства та основ правозастосовної діяльності, протокол № 12 від 08.04.2023

ЗМІСТ

Вступ	4
1 Теми для самостійного розгляду і вивчення.....	6
2 Методичні рекомендації для виконання контрольних робіт із дисципліни «Господарське право» для студентів заочної форми навчання.....	23
3 Варіанти контрольних робіт із курсу «Господарське право».....	24
4 Контрольні запитання для самоперевірки.....	27

ВСТУП

Розвиток України, як незалежної, демократичної правової держави, зумовив виникнення господарської, зокрема підприємницької діяльності в державі. Сьогодні все частіше виникає необхідність формування у громадян розуміння сутності таких відносин і значущості їх у становленні ринкових економічних відносин, що є основною умовою існування держави як ланки світового економічного простору. Комплексні знання в галузі господарського права та вміння застосовувати їх на практиці важливі для ведення підприємницької, а також непідприємницької діяльності різноманітними суб'єктами господарювання, а також фізичними особами у сфері їх професійної діяльності.

Курс «Господарське право» спрямований на формування у студентів цілісного уявлення про особливості правильного тлумачення та застосування господарсько-правових норм, визначення належності різних правовідносин до господарсько-правових. Крім цього, увага приділяється питанням договірної забезпечення зазначених відносин, розглядаються загальні положення про зобов'язання і про договір, а також докладніше розглядаються деякі окремі види договорів, передбачені чинним ГК України.

Протягом лекційних занять студенти опановують матеріалом та отримують комплексні знання з дисципліни «Господарське право», розвивають вміння користуватися нормативно-правовими актами, поглиблюють усвідомлення основних категорій і понять, які застосовуються щодо зазначених правовідносин та їхнього подальшого застосування у сфері професійної діяльності.

На практичних заняттях студенти поглиблюють знання, отримані під час лекцій, виступають із доповідями, виконують завдання, надані викладачем для самостійного опрацювання, вирішують завдання, кейси, виконують тести. Також на заняттях проводиться усне опитування для перевірки теоретичних знань із тем, що вивчаються.

Важливою складовою навчального процесу є самостійна робота студентів, у процесі якої здійснюється систематизація та розширення їхніх знань, здобутих під час лекційних занять. Крім цього, вона розширює світогляд студентів та поліпшує запам'ятовування ними засвоєного матеріалу.

Для вдосконалення отриманих теоретичних відомостей студенти вирішують ситуаційні завдання і кейси, що дають змогу зрозуміти сферу застосування теоретичних положень. Кейс є ефективним сучасним методом активізації знань студентів.

Курс «Господарське право» є важливим для вивчення студентами різних спеціальностей, а саме: «Економіка», «Підприємництво і торгівля», «Менеджмент», «Облік і оподаткування», «Дизайн», «Комп'ютерні науки», «Інформаційні системи та технології», «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», «Архітектура та містобудування», «Будівництво та цивільна інженерія», «Геодезія та землеустрій», «Готельно-ресторанна справа», «Туризм і рекреація», «Публічне управління і адміністрування», «Транспортні технології» тощо.

1 ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО РОЗГЛЯДУ І ВИВЧЕННЯ

Змістовий модуль 1.1 Загальні положення господарського права України

Тема 1 Господарське право як галузь права. Господарські правовідносини, господарське законодавство

1. Господарське право, як галузь права.
2. Господарська діяльність та її різновиди.
3. Поняття господарських правовідносин, їх зміст та класифікація.
4. Проблема розмежування суспільних відносин, які регулюються господарським правом та суспільними відносинами, які є предметом інших галузей права.
5. Система господарського законодавства.

Під час вивчення теми студенти повинні засвоїти такі основні питання: «Правова природа відносин, що регулюються господарським правом», «Державне регулювання економіки», «Функції, форми, засоби, методи правового регулювання господарських відносин», «Співвідношення господарського права і цивільної адміністративної та інших галузей права», «Система господарського законодавства», «Господарський кодекс України у системі господарського законодавства», «Джерела господарського права».

Рекомендовані джерела:

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2023 № 436-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

2. Теорія і практика правозастосування : навч. посіб. / І. І. Килимник, А. В. Домбровська, А. М. Бровдій, К. М. Врублевська-Місюна, І. І. Бочкова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ

ім. О. М. Бекетова, 2023. – 134 с. – Існує електрон. версія (Режим доступу: <https://eprints.kname.edu.ua/62143/>, вільний).

Тема 2 Суб'єкти господарської діяльності

1. Поняття, ознаки та класифікація суб'єктів господарювання.
2. Фізичні особи – суб'єкти господарювання.
3. Загальна характеристика підприємства як суб'єкта господарювання.
4. Господарські товариства як суб'єкти господарських правовідносин.

Види господарських товариств та їх загальна характеристика.

5. Правове регулювання реєстрації суб'єктів господарювання. Органи реєстрації.

6. Об'єднання підприємств, їх види, організаційно-правові форми.

Під час вивчення теми студентам необхідно засвоїти такі питання: «Поняття, ознаки, види та класифікація суб'єктів господарювання», «Організаційно-правові форми господарської діяльності», «Порядок і основні етапи створення суб'єктів господарювання», «Установчі документи: статут, засновницький договір», «Фізичні особи – суб'єкти господарювання», «Підприємства та їх види», «Державні та комунальні підприємства (унітарне комерційне, казенне)», «Приватне підприємство», «Підприємство на змішаній формі власності», «Дочірнє підприємство», «Орендне підприємство», «Підприємство з іноземними інвестиціями», «Іноземне підприємство», «Підприємства колективної власності (підприємства об'єднань громадян, кооперативи)», «Поняття та види господарських товариств», «Особливості правового статусу акціонерного товариства», «Публічні та приватні акціонерні товариства», «Правовий статус товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Особливості правового статусу повного та командитного товариств», «Поняття та види кооперативів», «Правове положення виробничих кооперативів», «Господарські об'єднання (асоціації, корпорації, консорціуми,

концерни)», «Холдингові компанії», «Фінансово-промислові групи», «Торгово-промислові палати», «Органи господарського керівництва».

Рекомендовані джерела:

1. Конституція України : зі змінами та доповненнями : [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.] [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2023 № 435-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

3. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2023 № 436-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

4. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

5. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

6. Про акціонерні товариства : Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

7. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 № 2275-VII [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

Тема 3 Майнова основа господарювання

1. Правовий режим майна суб'єктів господарювання. Майновий стан та облік майна суб'єктів господарювання.

2. Речові права у сфері господарювання: право власності, право господарського відання, право оперативного управління.

3. Джерела формування майна суб'єктів господарювання.

4. Оцінка майна та майнових прав суб'єктів господарювання.

5. Використання об'єктів інтелектуальної власності та природних ресурсів у сфері господарювання.

Під час вивчення теми, студентам необхідно засвоїти такі питання: «Правове регулювання відносин власності в економіці України», «Право власності», «Право господарського відання, право оперативного управління», «Джерела формування майна суб'єкта господарювання», «Склад майна суб'єкта господарювання», «Основні та обігові засоби», «Оцінка майна суб'єкта господарювання», «Особливості використання природних ресурсів у господарській діяльності», «Особливості використання прав інтелектуальної власності у господарській діяльності».

Рекомендовані джерела:

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2023 № 436-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

2. Про приватизацію державного і комунального майна : Закон України від 18.01.2018 № 2269-VII [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим

доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#Text> вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

3. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text> вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

4. Про акціонерні товариства : Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text> вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

5. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VII [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

Змістовий модуль 1.2 Загальні правові засади здійснення господарської діяльності

Тема 4 Господарські зобов'язання. Правове регулювання господарсько-договірних відносин

1. Поняття господарського договірною зобов'язання та його різновидів. Підстави виникнення та умови виконання господарських зобов'язань.

2. Поняття господарського договору. Умови, що становлять зміст господарських договорів.

3. Загальний порядок укладання господарських договорів. Особливості укладання окремих різновидів господарських договорів: договорів за державним замовленням, біржових угод тощо.

4. Підстави та наслідки визнання господарського договору недійсним, неукладеним.

5. Правові особливості публічного, попереднього договорів та договору приєднання.

Під час вивчення теми студентам необхідно засвоїти такі питання: «Поняття та специфіка договірних господарських правовідносин», «Сторони господарського договору та їх правосуб'єктність», «Джерела правового регулювання господарських договорів», «Умови, що становлять зміст господарських договорів», «Істотні умови господарських договорів», «Захисні застереження як особливий різновид господарських договорів», «Поняття публічного, попереднього договорів та договору приєднання», «Загальний порядок укладання господарських договорів», «Підстави та наслідки визнання господарського договору недійсним, неукладеним», «Особливості укладання окремих різновидів господарських договорів: договорів за державним замовленням, біржових угод», «Класифікація господарських договорів», «Відмежування попереднього договору від меморандуму про взаєморозуміння та протоколу про наміри».

Рекомендовані джерела:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2023 № 435-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2023 № 436-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

3. Про угоди про розподіл продукції : Закон України від 14.09.1999. № 1039–XIV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

4. Про концесію : Закон України від 03.10.2019 № 155-IX [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

5. Про товарні біржі : Закон України від 10.12.1991 № 1956-XII [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

6. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

7. Мілаш В. С. Комерційний договір у контексті сучасних ринкових умов : монографія / В. С. Мілаш. – Харків : ФОП Вапнярчук Н. М., 2007. – 440 с.

Тема 5 Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання.

Господарсько-правові санкції

1. Поняття та принципи відповідальності в господарському праві.
2. Форми і види господарсько-правової відповідальності.
3. Функції господарсько-правової відповідальності та її підстави.
4. Поняття та види санкцій.
5. Відшкодування збитків, завданих невиконанням (неналежним виконанням) господарського договору.
6. Штрафні, оперативно-господарські, адміністративно-господарські санкції за порушення господарських зобов'язань та порядок їх застосування.

Під час вивчення теми, студентам необхідно засвоїти такі питання: «Поняття, підстави та функції відповідальності в господарському праві», «Форми і види господарсько-правової відповідальності та її функції», «Поняття і види санкцій щодо господарського права», «Відшкодування збитків»,

«Штрафні й оперативно-господарські санкції», «Адміністративно-господарські санкції», «Реалізація господарсько-правової відповідальності».

Рекомендовані джерела:

1. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 № 270/96-ВР [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вр#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

2. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 №1023-ХІІ [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

3. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

4. Щербина В. Господарсько-правова відповідальність у доктрині господарського права України та її законодавче забезпечення [Електрон. ресурс] // Право України. – 2019. – С. 81–93. – Режим доступу : <https://rd.ua/storage/lessons/1316/72687.pdf>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

Тема 6 Правові засади захисту економічної конкуренції

1. Визначення економічної конкуренції. Загальна характеристика правопорушень у сфері конкуренції.

2. Недобросовісна конкуренція та форми її здійснення.

3. Антиконтурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.

4. Монопольне (домінуюче) положення на ринку та зловживання ним.

5. Концентрація суб'єктів господарювання.

6. Правовий статус Антимонопольного комітету України (АМКУ), його структура та компетенції.

Під час вивчення теми студентам необхідно засвоїти такі питання: «Поняття конкуренції», «Правопорушення у сфері конкуренції», «Недобросовісна конкуренція та форми її здійснення», «Антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання», «Антиконкурентні дії органів влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю», «Економічна та адміністративна монополії», «Монопольне (домінуюче) положення на ринку», «Зловживання монопольним становищем на ринку», «Концентрація суб'єктів господарювання», «Правовий статус Антимонопольного комітету України», «Правове регулювання діяльності АМКУ», «Відповідальність за порушення антимонопольного законодавства України».

Рекомендовані джерела:

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2023 № 436-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

2. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 № 2210-III [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

3. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

4. Про Антимонопольний комітет України : Закон України від 26.11.1993 № 3659-XII [Електрон. ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Електрон. текст. дані. – 1993. – № 50. – Ст. 472. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024).

5. Про природні монополії : Закон України від 20.04.2000 № 1682-III [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

Змістовий модуль 1.3 Особливості окремих видів господарських правовідносин

Тема 7 Правове регулювання торгівельної діяльності. Комерційне посередництво

1. Торгівельна діяльність як різновид господарської діяльності. Організаційні форми торгівельної діяльності.
2. Класифікація торгівельних правовідносин, види торгівлі та торгівельної діяльності.
3. Поняття товару та особливості правового режиму обігу його окремих видів.
4. Порядок заняття торгівельною діяльністю та правила торгівельного обслуговування населення.
5. Порядок обліку торгівельних операцій. Правове регулювання застосування реєстраторів розрахункових операцій.
6. Правове регулювання деяких видів посередницько-торговельної діяльності: поставка, енергопостачання, оренда майна, лізинг.

Під час вивчення теми студентам необхідно засвоїти такі питання: «Поняття торгівельної діяльності як різновиду господарської діяльності», «Внутрішня та зовнішня торгівля», «Оптова, роздрібна та дрібнороздрібна торгівля», «Ринкова та інші види торгівлі», «Джерела правового регулювання торгівельної діяльності», «Договір купівлі-продажу товарів та його різновиди»,

«Організаційні форми торгівельної діяльності: ринок, магазин, кіоск, лоток, тощо», «Порядок заняття торгівельною діяльністю та правила торгівельного обслуговування населення», «Порядок обліку торгівельних операцій», «Правове регулювання застосування реєстраторів розрахункових операцій», «Правове регулювання деяких видів посередницько-торгівельної діяльності: поставка, енергопостачання, оренда майна, лізинг».

Рекомендовані джерела:

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2023 № 436-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

2. Про стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

3. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : Закон України від 15.01.2015 № 124-VII. [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

4. Про товарні біржі : Закон України від 10.12.1991 № 1956-XII [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

5. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

6. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 №1775-III [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим

доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

7. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг : Закон України від 06.07.1995 № 265/95-ВР [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-вр#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

8. Про систему громадського здоров'я : Закон України від 06.09.2022 № 2573-ІХ [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

9. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів : Закон України від 23.12.1997 № 771/97-ВР [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

Тема 8 Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності

1. Зовнішньоекономічні відносини як об'єкт правового регулювання. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

2. Зовнішньоекономічний контракт: поняття, порядок укладання. Вимоги до форми контракту, особливості змісту зовнішньоекономічного контракту.

3. Базові умови поставок. Захисні застереження, арбітражне застереження.

4. Правові звичаї міжнародної торгівлі.

5. Ліцензування та квотування зовнішньоекономічної діяльності.

6. Платіжні умови та джерела їх регулювання.

Під час вивчення теми, студентам необхідно засвоїти такі питання: «Поняття правової природи зовнішньоекономічних відносин», «Особливості джерел правового регулювання» «Lex mercatoria як чинник нормативного регулювання зовнішньоекономічних відносин», «Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності», «Зовнішньоекономічний контракт», «Договір міжнародної купівлі-продажу товарів», «Посередницькі договори у зовнішньоекономічній діяльності», «Угоди з давальницькою сировиною», «Франчайзингові та ліцензійні угоди», «Ліцензування та квотування ЗЕД», «Платіжні умови та джерела їх регулювання: акредитив, інкасо».

Рекомендовані джерела:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-ХІІ [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

2. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-vp#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

3. Про торгово-промислові палати в Україні : Закон України від 02.12.1997 № 671/97-ВР [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-vp#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

4. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України від 24.02.1994 № 4002- ХІІ [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана

5. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 № 2473-VII [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

6. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

7. Про платіжні послуги : Закон України від 30.07.2021 № 1591-IX [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

8. Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми захисних застережень до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.06.1995 № 444 [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-95-п#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

Тема 9 Правове регулювання ринку фінансових послуг

1. Поняття ринку фінансових послуг. Система правовідносин, що виникають у зв'язку з наданням фінансових послуг. Суб'єкти ринків фінансових послуг.

2. Поняття та види фінансових послуг. Фінансова операція та її ознаки.

3. Форми державного регулювання ринків фінансових послуг. Компетенція спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг.

4. Правове регулювання запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Система та суб'єкти фінансового моніторингу.

5. Система та суб'єкти фінансового моніторингу.

Під час вивчення теми студентам необхідно засвоїти такі питання: «Поняття ринку фінансових послуг», «Форми державного регулювання ринків фінансових послуг», «Компетенція Державної регуляторної служби України», «Поняття фінансової установи та її види», «Правове регулювання запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом», «Система та суб'єкти фінансового моніторингу: Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Державна служба фінансового моніторингу».

Рекомендовані джерела:

1. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

2. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

3. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 5.07.2012 № 5080-VI [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

4. Про депозитарну систему України : Закон України від 06.07.2012 № 5178-VI [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

5. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

Тема 10 Правові засади регулювання інноваційної діяльності в Україні

1. Поняття, ознаки, види інноваційної діяльності. Її місце та значення в рамках економічної політики держави.
2. Мета, принципи, пріоритетні напрями та правові форми реалізації державної інноваційної політики.
3. Поняття «інновації», їх ознаки та співвідношення з поняттями «об'єкти інтелектуальної (промислової) власності», «інноваційний продукт», «інноваційна продукція».
4. Система засобів державного регулювання інноваційної діяльності та система їх нормативно-правового закріплення.
5. Спеціальні суб'єкти інноваційного ринку: технопарки та технополіси, інноваційні бізнес-інкубатори, науково-дослідні установи, венчурні фірми.

Під час вивчення теми студентам необхідно засвоїти такі питання: «Поняття, ознаки, види інноваційної діяльності. Її місце та значення в рамках економічної політики держави», «Мета, принципи, пріоритетні напрями та правові форми реалізації державою інноваційної політики», «Поняття «інновації», її ознаки та співвідношення з поняттями «об'єкти інтелектуальної (промислової) власності», «інноваційний продукт», «інноваційна продукція», «Система засобів державного регулювання інноваційної діяльності та система їх нормативно-правового закріплення», «Спеціальні суб'єкти інноваційного ринку: технопарки та технополіси, інноваційні бізнес-інкубатори, науково-дослідні установи, венчурні фірми».

Рекомендовані джерела:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2023 № 435-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2023 № 436-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

3. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

4. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

5. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VII [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

6. Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від 10.02.1995 № 51/95-ВР [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-вр#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

7. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків : Закон України від 16.07.1999 № 991-XIV [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text>, вільний (дата звернення: 25.04.2024). – Назва з екрана.

2 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО» ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Мета контрольної роботи полягає в тому, щоб допомогти слухачам у вивченні курсу «Господарське право», а також у перевірці засвоєння ними певного матеріалу, уміння самостійно аналізувати конкретну ситуацію і правильно застосовувати чинне законодавство. Контрольна робота повинна бути виконана за одним із варіантів.

Остання цифра залікової книжки студента відповідає номеру варіанта, тобто:

- 1 – перший варіант; 2 – другий варіант;
- 3 – третій варіант; ... 0 – десятий варіант.

Заміна варіантів не допускається.

Студенти насамперед повинні ознайомитись із запропонованим матеріалом, враховуючи рекомендації для самостійного вивчення курсу «Господарське право».

Починаючи працювати над завданнями, треба передусім уважно вивчити теоретичний матеріал навчальної літератури, ознайомитися з відповідними нормативно-правовими актами.

Завдання повинні становити розгорнуту і обґрунтовану відповідь на поставлені запитання, містити посилання на застосовані нормативно-правові акти, їх назву, ким і коли прийняті, де надруковані.

Наприкінці контрольної роботи необхідно розмістити список використаних джерел.

Загальний обсяг роботи повинен становити 20–24 аркуші.

3 ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З КУРСУ «ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО»

Варіант 1

1. Загальна характеристика підприємства як суб'єкта господарювання.
2. Порядок заняття торгівельною діяльністю та правила торгівельного обслуговування населення
3. Спеціальні суб'єкти інноваційного ринку: технопарки та технополіси, інноваційні бізнес-інкубатори, науково-дослідні установи, венчурні фірми.

Варіант 2

1. Визначення економічної конкуренції. Загальна характеристика правопорушень у сфері конкуренції.
2. Базові умови поставок.
3. Фізичні особи – суб'єкти господарювання.

Варіант 3

1. Речові права у сфері господарювання: право власності, право господарського відання, право оперативного управління.
2. Захисні застереження, арбітражне застереження.
3. Поняття, ознаки, види інноваційної діяльності. Її місце та значення в рамках економічної політики держави.

Варіант 4

1. Правове регулювання реєстрації суб'єктів господарювання. Органи реєстрації.
2. Особливості укладання договорів за державним замовленням.
3. Правовий статус Антимонопольного комітету України, його структура та компетенції.

Варіант 5

1. Класифікація торговельних правовідносин, види торгівлі та торговельної діяльності.
2. Поняття, ознаки та класифікація суб'єктів господарювання.
3. Ліцензування та квотування ЗЕД.

Варіант 6

1. Агентський договір: поняття, сторони, їх права та обов'язки, порядок укладання та виконання договірних зобов'язань.
2. Об'єднання підприємств, їх види, організаційно-правові форми.
3. Порядок обліку торговельних операцій. Правове регулювання застосування реєстраторів розрахункових операцій та товарно-касових книг.

Варіант 7

1. Система державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Система засобів державного регулювання інноваційної діяльності та система їх нормативно-правового закріплення.
3. Форми і види господарсько-правової відповідальності.

Варіант 8

1. Поняття, ознаки та класифікація суб'єктів господарювання.
2. Недобросовісна конкуренція та форми її здійснення.
3. Відшкодування збитків, завданих невиконанням (неналежним виконанням) господарського договору.

Варіант 9

1. Поняття ринку фінансових послуг. Система правовідносин, що виникають у зв'язку з наданням фінансових послуг. Суб'єкти ринків фінансових послуг.

2. Поняття господарського договору зобов'язання та його різновидів. Правові особливості договорів, які опосередковують підприємницький оборот.
3. Монопольне (домінуюче) положення на ринку та зловживання ним.

Варіант 10

1. Проблема розмежування суспільних відносин, які регулюються господарським правом та суспільними відносинами, які є предметом інших галузей права.
2. Зовнішньоекономічні відносини як об'єкт правового регулювання. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
3. Поняття, ознаки, види інноваційної діяльності. Її місце та значення в рамках економічної політики держави.

4 КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Розкрийте зміст господарського права як галузі права.
2. Подайте поняття господарських правовідносин та їх класифікацію, поясніть їхній зміст. Господарська діяльність та її різновиди.
3. Розкрийте проблему розмежування суспільних відносин, які регулюються господарським правом та суспільними відносинами, які є предметом інших галузей права.
4. Охарактеризуйте систему господарського законодавства.
5. Визначте поняття, ознаки та надайте класифікацію суб'єктів господарювання.
6. Надайте характеристику фізичних осіб – суб'єктів господарювання.
7. Подайте загальну характеристику підприємства як суб'єкта господарювання.
8. Надайте характеристику господарським товариствам як суб'єктам господарських правовідносин.
9. Визначте види господарських товариств та надайте їх загальну характеристику.
10. Розкрийте особливості правового регулювання реєстрації суб'єктів господарювання. Органи реєстрації.
11. Назвіть об'єднання підприємств, перелічіть їх види та організаційно-правові форми.
12. Вкажіть особливості правового режиму майна суб'єктів господарювання.
13. Охарактеризуйте речові права у сфері господарювання: право власності, право господарського відання, право оперативного управління.
14. Назвіть джерела формування майна суб'єктів господарювання.
15. Визначте порядок оцінки майна та майнових прав суб'єктів господарювання.

16. Назвіть особливості використання природних ресурсів у сфері господарювання.

17. Назвіть особливості використання прав інтелектуальної власності у сфері господарювання.

18. Розкрийте поняття господарського договору зобов'язання та перелічіть його різновиди. Правові особливості договорів, які опосередковують підприємницький оборот.

19. Вкажіть умови, що становлять зміст господарських договорів. Використання захисних застережень при укладенні підприємницьких договорів.

20. Розкрийте загальний порядок укладання господарських договорів. Особливості укладання окремих різновидів господарських договорів: договорів за державним замовленням, біржових угод тощо.

21. Назвіть основні характеристики агентського договору: поняття, сторони, їх права та обов'язки, порядок укладання та виконання договірних зобов'язань.

22. Подайте поняття та принципи відповідальності в господарському праві.

23. Вкажіть форми і види господарсько-правової відповідальності.

24. Надайте характеристику відповідальності суб'єктів господарювання за порушення антимонопольно-конкурентного законодавства.

25. Назвіть функції господарсько-правової відповідальності та її підстави.

26. Розкрийте поняття та види санкцій щодо господарського права.

27. Розкрийте порядок відшкодування збитків, завданих невиконанням (неналежним виконанням) господарського договору.

28. Надайте визначення економічної конкуренції. Загальна характеристика правопорушень у сфері конкуренції.

29. Розкрийте поняття недобросовісної конкуренції та форми її здійснення.

30. Назвіть антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.

31. Що таке монопольне (домінуюче) положення на ринку? Перелічіть випадки зловживання ним.

32. Надайте поняття концентрації суб'єктів господарювання.

33. Розкрийте поняття правового статусу антимонопольного комітету України. Його структура та компетенції.

34. Визначте особливості спеціального правового режиму. Сфери його застосування у господарській діяльності.

35. Якими є спеціальні умови господарювання в умовах дії спеціального правового режиму?

36. Розкрийте порядок застосування спеціального правового режиму господарювання в окремих галузях економіки.

37. Вкажіть особливості правового регулювання господарської діяльності на ТПР.

38. Охарактеризуйте торгівельну діяльність як різновид господарської діяльності. Організаційні форми торгівельної діяльності.

39. Надайте класифікацію торгівельних правовідносин. Види торгівлі та торгівельної діяльності.

40. Надайте визначення поняття товару. Особливості правового режиму обігу його окремих видів.

41. Яким є порядок заняття торгівельною діяльністю. Правила торгівельного обслуговування населення.

42. Порядок обліку торгівельних операцій. Правове регулювання застосування реєстраторів розрахункових операцій.

43. Охарактеризуйте зовнішньоекономічні відносини як об'єкт правового регулювання. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

44. Охарактеризуйте зовнішньоекономічний контракт: поняття, порядок укладання. Вимоги до форми контракту.

45. Розкрийте поняття і особливості застосування базових умов поставок.

46. Назвіть поняття і види захисних застережень, арбітражних застережень.

47. Вкажіть, якою є система державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

48. Якими є особливості ліцензування та квотування ЗЕД?

49. Розкрийте платіжні умови та джерела їх регулювання.

50. Охарактеризуйте поняття ринку фінансових послуг. Система правовідносин, що виникають у зв'язку з наданням фінансових послуг. Суб'єкти ринків фінансових послуг.

51. Назвіть форми державного регулювання ринків фінансових послуг. Компетенції спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг.

52. Назвіть особливості правового регулювання запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

53. Розкрийте систему та назвіть суб'єктів фінансового моніторингу.

54. Визначте форми державного регулювання ринків фінансових послуг.

55. Перелічіть компетенції спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг.

56. Розкрийте поняття, ознаки, види інноваційної діяльності. Її місце та значення в рамках економічної політики держави.

57. Визначте мету, принципи, пріоритетні напрями та правові форми реалізації державою інноваційної політики. Господарсько-правові джерела інноваційного законодавства.

58. Розкрийте поняття «інновації». Її ознаки та співвідношення з поняттями «об'єкти інтелектуальної (промислової) власності», «інноваційний продукт», «інноваційна продукція».

59. Поясніть, якою є система засобів державного регулювання інноваційної діяльності. Система їх нормативно-правового закріплення.

60. Охарактеризуйте спеціальні суб'єкти інноваційного ринку: технопарки та технополіси, інноваційні бізнес-інкубатори, науково-дослідні установи, венчурні фірми.

Електронне навчальне видання

Методичні рекомендації
до організації самостійної роботи, проведення практичних занять
та виконання контрольних робіт
із навчальної дисципліни

«ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО»

*(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної
форм навчання всіх спеціальностей)*

Укладач **БРОВДІЙ** Алла Михайлівна

Відповідальний за випуск *І. І. Килимник*
Редактор *О. А. Норик*
Комп'ютерне верстання *А. М. Бровдій*

План 2021, поз. 452М

Підп. до друку 28.06.2024. Формат 60 × 84 /16.
Ум. друк. арк. 1,9.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: office@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.